

Maximaal koecomfort was leidend bij de bouw van de nieuwe stal in 2011

Portugese veehouder Gijs van Hal: 'Een hoge productie zorgt niet voor meer problemen, maar wel voor meer kritische punten'

Naar Californisch voorbeeld

De ruime beschikbaarheid van water gaf Gijs en Josee van Hal niet alleen de mogelijkheid om te beregenen, maar ook om een zandstal met flushing-systeem te bouwen. Door de stal die goed bij de Portugese omstandigheden past, verbeterden de technische resultaten snel en produceren de koeien nu ruim 40 liter per dag.

tekst **Florus Pellikaan**

Vanaf de snelweg die Portugal met Spanje verbindt, is in de verte het fraai opgezette bedrijf van Gijs (35) en Josee van Hal-Schuringa (38) al zichtbaar. Dichterbij gekomen nodigt de aanblik van de nieuwe en geheel open ligboxenstal alleen maar meer uit om kennis te maken met het melkveebedrijf in de grensstad Elvas. Vanaf de weg zijn de omvang en de ruime opzet van de stal en

allerlei voorzieningen als ventilatoren al duidelijk zichtbaar. Het doet denken aan de aanblik van een Californisch melkveebedrijf.

De bedenkers van het geheel zijn het jonge echtpaar Van Hal en de start dateert alweer van 2001, toen de grond waarop het bedrijf is gebouwd, werd aangekocht. 'In Nederland hadden mijn ouders in Ulft vlak bij Doetinchem een melkveebedrijf

met zo'n 68 melkkoeien. Toen de gemeente meer ruimte voor het industrieterrein wilde verwerven, hebben we ons

Gijs en Josee van Hal

Nog geen vijftien jaar geleden emigreerden Gijs en Josee van Hal naar Portugal. Na een forse groei is het proces van optimaliseren nu met succes in volle gang.

Aantal koeien:	560
Aantal stuks jongvee:	500
Grondgebruik:	220 ha (waarvan 132 ha beregenbaar)
Aantal medewerkers:	8
Productie:	305 11.800 3,90 3,25

bedrijf verkocht', vertelt Gijs van Hal. 'We hebben destijds het kopen van een nieuw bedrijf in Nederland nog wel overwogen, maar om in Nederland een stap vooruit te kunnen doen, zouden we maximaal moeten lenen. Emigreren naar Portugal was voor ons een manier om met minder kapitaal beduidend meer koeien te melken en met betaalbaar personeel te werken, zodat je er ook zelf een keer tussenuit kunt.' Josee vult aan: 'We ervoeren Portugal bovendien als goed bereikbaar en voorzien van een prettig klimaat. Het land heeft Gijs altijd getrokken. Terwijl andere studenten van de has stage liepen in Amerika of Canada, ging hij als enige naar Portugal.'

Op nog maar 21-jarige leeftijd vertrok

Gijs van Hal naar de huidige locatie in Portugal om het bedrijf op te bouwen. 'In de beginjaren hebben mijn ouders enorm veel geholpen met de opzet omdat ik nog geen ervaring had als bedrijfsleider. Ze lieten me fouten maken, maar grepen ook op tijd in. We hebben alles nieuw gebouwd, zijn in 2002 begonnen met het melken van 200 vaarzen, waarvan een groot gedeelte was aangekocht, en zijn vervolgens doorgegroeid naar 300 koeien in 2010.'

Gemakkelijk werken met zand

De groei ging in de 'oude' ligboxenstal naar de zin van Gijs alleen niet heel gemakkelijk. 'Achteraf hebben we de stal gewoon te Nederlands gebouwd met bijvoorbeeld roosters en koematrassen. Dat paste niet bij de Portugese omstandigheden. Mede door de overbezetting moesten we drie keer per jaar bekappen en werden koeien slecht drachtig. We kwamen niet verder dan een groei in aantal koeien van vijf tot tien procent per jaar.' Ook de productie was met 32 liter bij driemaal daags melken – waar destijds mee was begonnen vanwege een hoog celgetal – veel te laag naar de zin van Van Hal.

Daarom werd er in 2011 (binnen tien jaar na de bouw van de eerste stal) besloten om een nieuwe ligboxenstal voor de koeien te bouwen waarbij wél rekening werd

gehouden met de Portugese omstandigheden. 'Maximaal koecomfort was daarbij het uitgangspunt en dus wilde ik graag zand in de ligboxen. Dat is hygiënisch en koel. Omdat wij hier in een gebied zitten met voor Portugese begrippen voldoende aanbod van water, konden wij kiezen voor een flushing-systeem. Hierdoor is werken met zand gemakkelijker.' Van Hal verwijst hiermee naar de manier waarop mest en zand van de dichte vloer worden verwijderd. Door tien keer per dag 32 kuub water met grote kracht over de vloer met 1 procent afschot te spoelen, stromen zand en mest de stal uit over een lange zandgang. Hier bezinkt het zand. 'Het voordeel van dit systeem, dat we in Californië met succes zagen werken, is dat het geen slijtage aan bijvoorbeeld mestschuiven of mestpompen geeft. Het water doet het werk.'

Records in nieuwe stal

Het zand schept Van Hal één keer per week uit de zandgang, waarna het op de kant uitlekt. Een aantal keren schept hij het vervolgens om voor het weer bij de zandvoorraad gaat. 'Hierdoor droogt eventuele mest uit en uv-licht desinfecteert het zand. In totaal kunnen we tachtig procent van het zand hergebruiken en dat zorgt ervoor dat je ook wat royaler de boxen durft te vullen. Het verbruik ligt gemiddeld op zeven kuub per honderd koeien per week.'

De mest scheiden de Portugese melkvee-houders in een dikke en een dunne fractie, waarbij de dunne fractie wordt ingezet voor het beregenen via de pivot. 'Hierdoor kunnen we mais van drie meter hoog nog van meststoffen voorzien en vervangen we kunstmest', vertelt Josee. Naast zand in de ligboxen is bijvoorbeeld ook in een volautomatische sprinkler-

– Links: Gijs en Josee van Hal
– Rechts: tien keer per dag spoelt er 32 kuub water door de stal om de vloer te reinigen
– Linksonder: om de vijf minuten gaat de sprinklerinstallatie een minuut aan

Film over flushen

Van het flushen van de zandstal staat een film in de Veeteelt-app en op www.veeteelt.nl.

Sinds afgelopen jaar is Van Hal begonnen met het verbouwen van luzerne die meer eiwit bevat dan gras

De voermengwagen met het mengprincipe van een betonmolen vermoest nooit

Naar Californisch voorbeeld bezinkt het zand op de zandgang achter de stal

installatie geïnvesteerd, waardoor de koeien één keer per vijf minuten een minuut worden nat gesproeid. Hogesnelheidsventilatoren blazen de koeien vervolgens droog, wat volgens Van Hal voor het grootste koelende effect zorgt. Het effect van de maatregelen in de nieuwe stal heeft de melkveehouder direct paraat. 'In de oude stal kregen we mede door de overbezetting in het laatste jaar één koe drachtig in de moeilijke hittestressmaand augustus. Afgelopen twee jaar zaten we in de nieuwe stal inmiddels op 40 procent dracht in diezelfde maand', vertelt Gijs. 'Mede hierdoor daalde het

uitvalspercentage in de nieuwe stal naar 17 tot 19 procent, waardoor 20 procent groei mogelijk is. Op dit moment gebruiken we dat om voor het eerst in jaren te selecteren in de veestapel. Als je de technische resultaten van voor en na de nieuwe stal naast elkaar zet, lijkt het alsof het over twee verschillende bedrijven gaat.'

Mengprincipe van betonmolen

Door de managementverbeteringen is ook de melkproductie van de veestapel gestegen. Sinds twee maanden ligt die boven de 40 kilo melk per koe, een bedrijfsrecord. 'Het is een resultante van hoe het nu loopt, maar eigenlijk vind ik de geboekte verbeteringen in gezondheid nog belangrijker. Er wordt nogal eens gesteld dat een hoge productie zorgt voor meer problemen', vertelt Gijs. 'Daar ben ik het beslist niet mee eens, maar het zorgt wel voor meer kritische punten in het management, zoals het koecomfort, het uitkuilen, de ruwvoerwinning en het niveau van je totale personeelsbestand. Je mag nergens steken laten vallen.'

Op voedingsgebied verbouwt Van Hal sinds vorig jaar ook 50 hectare luzerne onder de pivotberegening. 'Luzerne heeft hier zo'n 23 procent eiwit, terwijl het gras niet verder komt dan zo'n 16 procent. Bovendien heeft luzerne geen kunstmest nodig. Maar helemaal zonder gras in het rantsoen gaat ook niet, omdat je dan suiker mist', zet Gijs uiteen. Het rantsoen voor het gehele melkveekoppel telt naast 20 kilo snijmais dan ook 16 kilo gras en 11 kilo luzerne, waarna er nog 11,8 kilo krachtvoer aan wordt toegevoegd.

Voor de bereiding van de rantsoenen gebruiken Gijs en Josee van Hal de bijzondere voermengwagens Bravo Rotomix van

Italiaanse makelij. 'Hij mengt volgens het principe van een betonmolen, waardoor hij zelfs een rantsoen voor vijf of tien koeien goed kan mengen zonder dat te vermoezen. Een goed rantsoen voor de melkveestapel kan iedere voermengwagen wel maken, maar bijvoorbeeld voor een kleine close-upgroep is een evenwichtig en luchtig rantsoen ook van belang en daar kan deze wagen voor zorgen. Vanwege de kwetsbaarheid van de groep is dat voor deze groep misschien nog wel belangrijker dan voor de melkkoeien', stelt Gijs.

Technische resultaten bewaken

Inmiddels hebben Gijs en Josee van Hal acht man personeel in dienst. 'Zelf blijf ik het insemineren en de behandelingen doen. Niet alleen omdat ik het leuk vind, maar ook omdat je daardoor de koeien blijft kennen en om ervoor te zorgen dat de technische gegevens kloppen en dus controleerbaar zijn. En Josee is verantwoordelijk voor de kalveren.' Ondanks de succesvolle snelle groei en de beschikking over voldoende personeel, hebben Gijs en Josee van Hal niet het doel om nu verder te groeien. Wel werkt Van Hal aan vergunningen om het jongvee tussen de vier en tien maanden, dat nu nog op het huurbedrijf loopt, bij huis te kunnen huisvesten. 'We willen graag verder optimaliseren en eerst meer grond verwerven, omdat we net niet rondkomen met voer en mest. Bovendien geeft grond ook hier stabiliteit onder het bedrijf. We kunnen nu eindelijk selecteren in de veestapel, onder andere op gezondheidsstatus. Die luxe is er nu en dat komt de resultaten van het bedrijf vast en zeker verder ten goede. Groei is genieten, maar optimaliseren is nu beter.'